

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ЛИСТ
У ФОРМІ «MOTU PROPRIO»
ВЕРХОВНОГО ПОНТИФІКА
ФРАНЦИСКА
“VOS ESTIS LUX MUNDI”

«Ви – світло світу. Не може сховатись місто, що лежить на верху гори» (Мт. 5, 14). Наш Господь Ісус Христос закликає кожного вірного бути яскравим взірцем чеснот, цілісності та святості. Справді, всі ми покликані дати конкретне свідчення віри в Христа у нашому житті та, в особливий спосіб, у наших взаємовідносинах з ближнім.

Злочини, пов'язані з сексуальними зловживаннями, ображають нашого Господа, зумовлюють фізичні, психологічні та духовні травми у жертв і шкодять спільноті вірних. Щоб такі випадки, у всіх можливих проявах, більше не повторювалися, потрібне постійне і глибоке навернення сердець, підтвержене конкретними та ефективними вчинками, які залучають всіх членів Церкви, щоб особиста святість і моральне зобов'язання змогли посприяти становленню повної достовірності євангельської звістки та ефективності місії Церкви. Це стає можливим лише завдяки благодаті Святого Духа, влитого в серця, оскільки ми завжди повинні пам'ятати слова Ісуса Христа: *«Без мене ж ви нічого чинити не можете» (Йо. 15, 5)*. Хоча вже багато осягнуто, все-таки слід продовжувати вчитися на гірких уроках минулого, щоб з надією дивитися в майбутнє.

Ця відповідальність передусім стосується наступників Апостолів, поставлених Богом для душпастирського проводу Його Народу, і вимагає від них обов'язку слідувати шляхом їхнього Божественного Вчителя. В силу свого служіння вони управляють *«партикулярними Церквами як намісники та посланці Христові: порадою, переконуванням, прикладом, а також авторитетом і священною владою, яку мають використовувати лише задля укріплення свого стада у правді й святості, пам'ятаючи, що більший нехай буде як найменший, а наставник – як слуга»* (Другий Ватиканський Собор, Догматична конституція про Церкву *Lumen gentium*, 27). Те, що найбільше стосується наступників Апостолів, стосується і всіх тих, хто в той чи інший спосіб прийняв церковне служіння, сповідує євангельські ради або ж покликаний служити

християнському народу. Окрім того, варто прийняти на вселенському рівні процедури, призначені для запобігання і протидіяння тим злочинам, які зраджують довіру вірян.

Я прагну, щоб це зобов'язання цілковито реалізовувалось у церковний спосіб, тобто було вираженням єдності, яка пов'язує всіх нас, у взаємному й відкритому слуханні тих, хто плекає у серці цей процес навернення.

Тому я постановляю:

ТИТУЛ І

ЗАГАЛЬНІ ПРИПИСИ

Розділ 1 – Сфера застосування

§ 1. Ці положення використовуються у випадку повідомлень, що стосуються духовенства або членів Інститутів богопосвяченого життя або Товариств Апостольського життя, і коли йдеться про:

а) злочини проти шостої заповіді Декалогу, які полягають у:

i. примушуванні особи, через насилля, погрозу або зловживання владою, до здійснення статевих актів або погодження на них;

ii. здійсненні статевих актів з неповнолітньою або безпорадною особою;

iii. виробництві, показі, зберіганні або поширенні, зокрема електронним шляхом, дитячої порнографії, а також вербуванні чи схилянні неповнолітньої або безпорадної особи до участі у порнографічних показах;

б) вчинки, здійснені особами, зазначеними в розділі 6, які пов'язані з діяльністю або бездіяльністю і мають на меті перешкодити або запобігти державному, церковному, адміністративному або кримінальному розслідуванню, яке ведеться щодо духовної або богопосвяченої особи у зв'язку зі злочинами, переліченими в пункті а) даного параграфу.

§ 2. За змістом цих положень використовуються такі поняття:

а) «неповнолітня особа»: будь-яка особа, який не виповнилося вісімнадцять повних років, або особа, яка прирівнюється до неї згідно з чинним законодавством;

б) «безпорадна особа»: будь-яка хвора особа, яка має фізичні або психічні розлади, або ж позбавлена особистої свободи, що фактично – навіть якщо й не завжди – може обмежувати її можливість розуміти, прагнути або ж протистояти кривді;

в) «дитяча порнографія»: будь-яке – незалежно від використаних засобів – представлення неповнолітньої особи, яку залучено в однозначні статеві акти, реальні або симульовані, а також будь-яка демонстрація статевих органів неповнолітніх осіб передусім заради осягнення сексуальних цілей.

Розділ 2 – Прийняття повідомлень і захист даних

§ 1. Враховуючи вказівки, прийняті відповідними Конференціями єпископів, Синодами єпископів Патріарших Церков і Церков очолюваних Верховним Архієпископом, а також Радами ієрархів Митрополичих Церков *sui iuris*, Дієцезії або ж Єпархії, разом або окремо, у термін до одного року з моменту набуття чинності даних положень, повинні створити одну або декілька тривалих і доступних систем для здійснення повідомлень, зокрема залучивши до цього відповідний церковний орган. Дієцезії та Єпархії повинні проінформувати папського представника про створення систем, про які йдеться у цьому параграфі.

§ 2. Інформація, про яку йдеться в цій статті, має зберігатися і трактуватися так, щоб забезпечити її безпеку, цілісність і конфіденційність відповідно до канонів 471, 2 ККП і 244 § 2, 2 ККСЦ.

§ 3. Окрім випадків, передбачених статтею 3 § 3, Ординарій, який отримав повідомлення має негайно передати його Ординарію місця, у якому ці події відбулися, а також Ординарію особи, якої стосується дане повідомлення. Вони ж, у свою чергу, мають діяти відповідно до правових положень, які передбачено для даного випадку.

§ 4. Відповідно до цієї статті Єпархія прирівнюється до Дієцезії, а Ієрарх до Ординарія.

Розділ 3 – Надання інформації

§ 1. Окрім випадків, передбачених канонами 1548 § 2 ККП і 1229 § 2 ККСЦ, щоразу, коли представник духовенства, член Інституту богопосвяченого життя або Товариства апостольського життя отримує інформацію або має обґрунтовані причини для того, щоб вважати, що було вчинено один зі злочинів, описаних в розділі 1, він повинен негайно повідомити про це

Ординарія місця, де сталися дані події, або іншого Ординарія, зокрема визначених канонами 134 ККП і 984 ККСЦ, окрім випадків, передбачених § 3 даного розділу.

§ 2. Будь-яка особа може надати інформацію, яка стосується поведінки, описаної в розділі 1, використовуючи способи, описані в попередньому розділі, або застосувавши будь-який інший відповідний спосіб.

§ 3. Коли повідомлення стосується однієї з осіб, про які згадується у розділі 6, його скеровують до представників влади, визначених розділами 8 і 9. Це повідомлення завжди можна скерувати до Святого Престолу, безпосередньо або через Папського представника.

§ 4. Повідомлення має містити якомога більше докладної інформації: час і місце подій, перелік задіяних і проінформованих осіб, а також будь-які інші обставини, які можна використати для забезпечення належної оцінки подій.

§ 5. Інформацію можна отримати також і *ex officio*.

Розділ 4 – Захист особи, яка надає інформацію

§ 1. Факт надання інформації відповідно до розділу 3 не є порушенням службової таємниці.

§ 2. Окрім випадків, передбачених канонами 1390 ККП і канонами 1452 і 1454 ККСЦ, категорично забороняється упередженість, помста або дискримінація через факт подання інформації, оскільки це може вважатись одним з вчинків, перелічених у розділі 1, § 1, пункт б).

§ 3. Особу, яка подає інформацію, не можна змусити до її замовчування.

Розділ 5 – Турбота про осіб

§ 1. Церковна влада повинна докладати всіх зусиль, щоб до осіб, які стверджують, що їм було скоєно кривду, а також до їхніх родин ставилися гідно і з повагою. Окрім того влада повинна забезпечити:

а) прийняття, слухання і супровід, зокрема задіявши для цього спеціальний спосіб служіння;

б) духовну підтримку;

в) медичну, терапевтичну і психологічну допомогу, відповідно до конкретної ситуації.

§ 2. Необхідно захистити добре ім'я та приватне життя зацікавлених осіб, а також конфіденційність особистих даних.

ТИТУЛ II

ПРИПИСИ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ЄПИСКОПІВ ТА ОСІБ, ЩО ДО НИХ ПРИРІВНЮЮТЬСЯ

Розділ 6 – Суб'єктивна сфера застосування

Процедурні норми, які наведено в даному розділі, стосуються вчинків, описаних в розділі 1, якщо їх здійснили:

- а) Кардинали, Патріархи, Єпископи і Легати Папи Римського;
- б) духовні особи, які очолюють або очолювали Помісну Церкву або церковну структуру, яка до неї прирівнюється, Латинського або Східного обряду, включаючи особисті ординаріати, за вчинки, здійснені *durante munere*¹;
- в) духовні особи, які очолюють або очолювали особисту прелатуру, за вчинки, здійснені *durante munere*;
- г) особи, які обіймають або обіймали посаду вищих настоятелів Інститутів богопосвяченого життя або Товариств апостольського життя, а також монастирів *sui iuris*, за вчинки, здійснені *durante munere*.

Розділ 7 – Компетентна дикастерія

§ 1. Під поняттям «Компетентна дикастерія» мається на увазі Конгрегацію доктрини віри у випадку злочинів, які підпадають під її компетенцію відповідно до чинних норм, а також у всіх інших випадках і відповідно до власного права Римської Курії:

- Конгрегацію Східних Церков;
- Конгрегацію у справах єпископів;
- Конгрегацію євангелізації народів;
- Конгрегацію в справах духовенства;

¹ Під час виконання своїх повноважень (прим. богосл. ред).

- Конгрегацію у справах Інститутів богопосвяченого життя і Товариств апостольського життя.

§ 2. З метою забезпечення кращого координування компетентна дикастерія інформує про повідомлення і про результати розслідування Державний Секретаріат Ватикану та інші безпосередньо дотичні дикастерії.

§ 3. Комунікація, про яку йдеться у цьому розділі, між Митрополитом і Святим Престолом здійснюється через Папського представника.

Розділ 8 – Процедура у випадку повідомлення щодо єпископа Латинської Церкви

§ 1. Представники влади, які отримують повідомлення, передають його як Святому Престолу, так і Митрополиту церковної провінції, до якої належить вказана особа.

§ 2. Якщо повідомлення стосується Митрополита або Митрополичий осідок вакантний, його передають Святому Престолу, а також найстаршому вікарному єпископу (суфрагану), до якого в такому випадку застосовуються положення, що стосуються Митрополита.

§ 3. Якщо повідомлення стосується Папського Легата, то його передають безпосередньо Державному Секретаріату.

Розділ 9 – Процедура у випадку повідомлення щодо єпископа однієї зі Східних Церков

§ 1. У випадку повідомлення щодо єпископа Патріаршої, Верховної Архиєпископської або Митрополичої Церкви *sui iuris*, його передають відповідному Патріарху, Верховному Архиєпископу або Митрополиту Церкви *sui iuris*.

§ 2. Якщо повідомлення стосується Митрополита Патріаршої або Верховної Архиєпископської Церкви, який здійснює своє служіння на території даних Церков, то повідомлення передають відповідному Патріарху або Верховному Архиєпископу.

§ 3. У вищенаведених випадках представники церковної влади, які отримали повідомлення, передають його також і Святому Престолу.

§ 4. Якщо особа, якої стосується повідомлення, це єпископ або митрополит, який перебуває за межами Патріаршої, Верховної Архиепископської або Митрополичої Церкви *sui iuris*, то повідомлення передають Святому Престолу.

§ 5. Якщо особа, якої стосується повідомлення, це Патріарх, Верховний Архиепископ або Митрополит Церкви *sui iuris* або єпископ інших Східних Церков *sui iuris*, то повідомлення передають Святому Престолу.

§ 6. Дані положення, пов'язані з митрополитом, застосовуються церковною владою, якій було передано інформацію, базуючись на цьому розділі.

Розділ 10 – Початкові обов'язки Митрополита

§ 1. Окрім випадків, коли повідомлення явно необґрунтоване, Митрополит негайно звертається до компетентної дикастерії для отримання доручення розпочати розслідування. Якщо митрополит вважає, що дане повідомлення явно необґрунтоване, він має проінформувати про це Папського представника.

§ 2. Дикастерія має відреагувати негайно, протягом тридцяти днів з дня отримання першого повідомлення від Папського представника або з моменту запиту від Митрополита щодо початку розслідування, надаючи відповідні вказівки щодо того, як діяти в конкретному випадку.

Розділ 11 – Доручення розслідування іншій особі, замість Митрополита

§ 1. Якщо компетентна дикастерія вважає доцільним довірити розслідування іншій особі, замість Митрополита, вона повинна його про це проінформувати. В такому випадку Митрополит представляє всю наявну інформацію і документи особі, яку призначить дикастерія.

§ 2. У випадку, вказаному у попередньому параграфі, дані положення, які стосуються Митрополита, застосовуються для особи, яку призначено для проведення розслідування.

Розділ 12 – Процедура розслідування

§ 1. Митрополит, який від компетентної дикастерії отримав завдання провести розслідування, відповідно до отриманих інструкцій, особисто або через іншу обрану для цього особу:

а) збирає інформацію, яка стосується даного випадку;

б) отримує доступ до необхідної для розслідування інформації та документів, що зберігаються в архівах церковних структур;

в) за необхідності співпрацює з іншими Ординаріями або Ієрархами;

г) звертається за інформацією до цивільних осіб та структур, які можуть надати важливі дані для розслідування.

§ 2. Коли необхідно допитати неповнолітню або безпорадну особу, Митрополит використовує для цього такий спосіб, який враховує і відповідає становищу цих осіб.

§ 3. У випадку наявності обґрунтованих підозр, що інформація або документи, які стосуються розслідування, можуть бути викрадені або знищені, Митрополит приймає всі міри необхідні для їхнього збереження.

§ 4. Навіть за співпраці з іншими особами Митрополит залишається відповідальним за управління розслідування та його процес, а також за точне виконання інструкцій, вказаних у розділі 10 § 2.

§ 5. Митрополиту допомагає нотар, обраний добровільно, відповідно до канонів 483 § 2 ККП і 253 § 2 ККСЦ.

§ 6. Митрополит має діяти без упередженості та конфлікту інтересів. Якщо він вважає, що опинився в ситуації конфлікту інтересів або не може зберегти неупередженість, необхідну для забезпечення належного розслідування, він повинен утриматися від нього і проінформувати про ці обставини компетентну дикастерію.

§ 7. Щодо підозрюваної особи визнається презумпція невинуватості.

§ 8. Коли цього вимагає компетентна дикастерія, Митрополит інформує особу про розслідування щодо неї, вислуховує її версію і пропонує їй представити свій захист. В таких випадках підозрювана особа може звернутися до адвоката.

§ 9. Щомісяця Митрополит надає компетентній дикастерії звіт про перебіг розслідування.

Розділ 13 – Залучення кваліфікованих фахівців

§ 1. Відповідно до діючих вказівок Конференції Єпископів, Синоду Єпископів або Ради Ієрархів щодо сприяння Митрополиту у розслідуванні, Єпископи відповідної провінції, поодинокі або разом, можуть створити списки

кваліфікованих осіб, з яких Митрополит зможе обрати найбільш достойних для допомоги у розслідуванні у випадку такої необхідності, враховуючи можливість співпраці з мирянами відповідно до канонів 228 ККП і 408 ККСЦ.

§ 2. Митрополит зберігає за собою право вільно обирати інших кваліфікованих осіб.

§ 3. Особа, яка допомагає Митрополиту у розслідуванні, має діяти неупереджено і без конфлікту інтересів. Якщо вона вважає, що опинилася в ситуації конфлікту інтересів або не може зберегти неупередженість, необхідну для забезпечення належного розслідування, вона повинна утриматися від нього і проінформувати про ці обставини Митрополита.

§ 4. Особи, які допомагають Митрополиту, складають відповідну присягу на вірне виконання отриманого завдання.

Розділ 14 – Тривалість розслідування

§ 1. Розслідування має завершитися протягом 90 днів або у період зазначений в інструкціях розділу 10 § 2.

§ 2. За наявності обґрунтованих причин Митрополит може попросити компетентну дикастерію продовжити термін розслідування.

Розділ 15 – Запобіжні заходи

Якщо цього вимагають факти або обставини, Митрополит пропонує компетентній дикастерії прийняти належні міри або запобіжні заходи щодо підозрюваної особи.

Розділ 16 – Створення фонду

§ 1. Церковні провінції, Конференції Єпископів, Синоди Єпископів і Ради Ієрархів можуть створити фонд, призначений для фінансування розслідування, відповідно до канонів 116 і 1303 § 1,1 ККП і 1047 ККСЦ, який управлятиметься відповідно до положень канонічного права.

§ 2. У випадку запиту з боку уповноваженого Митрополита управитель фонду надає йому необхідні для розслідування кошти, зберігаючи за ним обов'язок відзвітувати за отримані фінанси наприкінці розслідування.

Розділ 17 – Передача документів і *votum*

§ 1. Після завершення розслідування митрополит має передати документацію компетентній дикастерії разом з особистим *votum* щодо результатів розслідування відповідно до наявних вимог розділу 10 § 2.

§ 2. Окрім випадків подальших інструкцій компетентної дикастерії, повноваження Митрополита припиняються після розслідування.

§ 3. Враховуючи інструкції компетентної дикастерії, Митрополит, на вимогу, інформує про результати розслідування особу, яка заявила про злочин, або ж її законних представників.

Розділ 18 – Подальші дії

Компетентна дикастерія, окрім випадків, коли передбачається додаткове розслідування, діє відповідно до правових норм, які стосуються даного випадку.

Розділ 19 – Дотримання державного законодавства

Дані положення застосовуються без суперечності з правами і обов'язками, встановлених державним законодавством, особливо у випадках, про які необхідно проінформувати відповідні органи влади.

Наведені положення затверджено експериментально (ad experimentum) терміном на три роки.

*Постановляю, щоб даний апостольський Лист у формі *Motu Proprio* вступив у дію з 1 червня 2019 року, будучи поширеним часописом *L'Osservatore Romano*, а згодом опублікованим в *Acta Apostolicae Sedis*.*

Дано в Римі, при Соборі святого Петра, 7 травня 2019, сьомого року мого понтифікату.

ФРАНЦИСК